

11 MAY 2017

4th International Conference on
Geographical Sciences
Shiraz, Iran

عنوان: افیک
شیراز
بیست و یکم اردیبهشت ماه ۱۳۹۶

بررسی وندالیسم در فضاهای عمومی شهری (مطالعه موردی: شهر اردبیل)

دکتر محمدحسن یزدانی^۱، رقیه لطفی شاهماریگلو^۲

^۱استادیار گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه محقق اردبیلی، m_yazdani@uma.ac.ir

^۲دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری، گرایش آمایش شهری، دانشگاه محقق اردبیلی، roghaieh.lotfi1368@gmail.com

چکیده

در جامعه ما امروزه مفهوم کجروی دارای مصادیق و موارد متعدد و متنوعی است که یکی از آنها پدیده وندالیسم و یا رفتارهای وندالیستی نام دارد که در این پژوهش به بررسی وندالیسم در فضاهای عمومی شهر اردبیل پرداخته خواهد شد. هدف پژوهش حاضر، بررسی علت وندالیسم در فضاهای عمومی شهری در شهر اردبیل، است. این پژوهش از حیث هدف کاربردی است و روش تحقیق در این پژوهش اسنادی-پیمایشی با استفاده از ابزار پرسشنامه می باشد؛ همچنین جامعه آماری تحقیق نیز شامل کلیه افراد ۱۵ تا ۶۵ ساله شهر اردبیل است که جمعیت اردبیل بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵، ۵۳۱۴۵۴ نفر جمعیت می باشد؛ با در نظر گرفتن ۲۵ درصد از این جمعیت که حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران و واریانس بدست آمده از پیش آزمون با سطح اطمینان ۰/۹۵ درصد، ۳۵۱ نفر محاسبه شده است. در نهایت پرسشنامه ها پس از بازبینی اولیه و خارج کردن پرسشنامه های مخدوش، کدگذاری شده است و به منظور تحلیل، وارد نرم افزار SPSS گردید. داده ها با استفاده از روش های آماری و استنباطی پس از پردازش اولیه در محیط مذکور، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت؛ نتایج پژوهش حاضر حاکی از اثبات فرضیات مورد نظر است که می توان گفت عدم کنترل و نظارت اجتماعی، ناهماهنگی بصری و احساس ناکامی و اجحاف از علل گرایش به وندالیسم در فضای عمومی شهر اردبیل می باشند؛ بنابراین تغییر و دستکاری مداوم محیط و ارزیابی آن، از اهمیت زیادی برخوردار است؛ چرا که روابط محیط و رفتار پویاست.

واژه های کلیدی

وندالیسم، فضاهای عمومی شهری، SPSS، شهر اردبیل.

مقدمه

صفت مشخصه انسان ها، اجتماعی بودن آن ها و زندگی کردن به صورت گروهی است. هر اجتماعی نیز بر اساس موازین خود [۱]. زندگی در این شبکه پیچیده اجتماعی سبب می شود که مردم آداب و سلوک زندگی در کنار یکدیگر را یاد گرفته و تابع هنجارهای معینی رفتار نمایند؛ اما گاهی اوقات، برخی افراد، این آداب و هنجارها را زیر پا گذاشته و از آن تخطی می نمایند. این افراد نظم حاکم بر زندگی اجتماعی را بر هم ریخته و نوعی سرگردانی و

آشفته گی اجتماعی ایجاد می کنند [۲]. آشفته گی اجتماعی یک وضعیت بی قاعدگی یا بی هنجاری است که در آن افراد قادر نیستند تا بر اساس یک نظام از قواعد مشترک، ارتباط متقابل برقرار نموده و نیازهای خود را ارضاء نمایند لذا نظم فرهنگی و اجتماعی از هم پاشیده می شود و در اینجاست که زمینه های شکل گیری مصادیق مفهوم کجروی نمایان می گردد [۱]. در جامعه ما نیز امروزه مفهوم کجروی دارای مصادیق و موارد متعدد و متنوعی است که یکی از آنها پدیده وندالیسم و یا رفتارهای وندالیستی نام دارد. که در این پژوهش به نقش مدیریت فرهنگی در مواجهه با این مفهوم، انواع، زمینه ها، علل و راهکارهای مهار یا کنترل آن پرداخته خواهد شد.

وندالیسم به لحاظ ریشه شناسی از واژه "وندال" مشتق شده است، وندالها نام قوم یا از اقوام ژرمنی بود که به جنگجویی، خون خواری و تهاجم شهرت داشتند و به تخریب و تاراج مناطق اطراف خود می پرداختند، این روحیه ی تخریب و ویران گری اقوام وندال سبب شده است که در مباحث آسیب شناسی هرگونه رفتارهای بزهکارانه را که منجر به تخریب جاهلانه و آگاهانه ی اموال و اماکن عمومی، دشمنی و نابودی آثار هنری و تمدن بشری می شوند، تحت عنوان وندالیسم به میان آید [۳]. در شرایطی که همبستگی متقابل فرد و جامعه از میان برود و فرد نتواند به کمک مکانیزم ها و ابزار هایی که جامعه در اختیارش قرار می دهد به اهدافش دست یابد، تلاش می نماید تا از راه های دیگری که خلاف است دستیابی به اهداف را محقق سازد. در نتیجه می گوئیم که فرد نابهنجار شده است. نابهنجاری ها در قالب های مختلفی در جامعه ظهور پیدا می کنند مانند سرقت، اعتیاد، فرار از خانه، فحشا و... یکی از این نابهنجاری ها گرایش به تخریب می باشد. چنین فردی را در اصطلاح جامعه شناسان وندال می گویند و گرایش به این گونه تخریب ها وندالیسم نامیده می شود [۴]. در حالت عمومی و اجتماعی وندالیسم بیشتر به تخریب های اجتماعی و یا حرکتی اطلاق می شود که در آن فرد یا گروهی از افراد به خرابکاری بپردازند. البته وقتی واژه خرابکاری بکار برده می شود غالباً مواردی در نظر است که تخریب ها اجتماعی و متعلق به عموم جامعه باشد به این معنا که در مواردی که فرد به خود تخریبی می پردازد و یا صدمات فردی به زندگی خود وارد می کند کلمه وندالیسم به کار برده نمی شود. این پدیده در سال های اخیر در بسیاری از کشورهای دنیا مشاهده شده و غالب متصدیان اجتماعی جامعه سعی در شناخت و کنترل آن دارند. در کشور ما نیز